

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักศึกษา ผู้วิจัย
จะเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.2 การบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.3 การบริหารงานกิจการนักศึกษา

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า "การบริหาร" มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ซึ่งสมควรที่จะนำมาพิจารณา ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2513) ได้ให้ความหมายและลักษณะของการบริหารดังนี้

1) การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

2) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน

3) การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ

4) การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่ม (Group-cooperation) เพื่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่ม (Group effort) ในอันที่จะให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527) ความหมายของการบริหารมีศัพท์อยู่สองคำที่ใช้กันอยู่คือ "การบริหาร" (Administration) ใช้เป็นคำกลางในการบริหารกิจการที่เป็นสาธารณประโยชน์ หรือการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น

รัฐประศาสนศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารงานการปกครองประเทศ (Public administration) การบริหารการศึกษา (Educational administration) "การจัดการ" (Management) มักจะใช้ในการบริหารธุรกิจเอกชนดังนั้นคำว่า "ผู้บริหาร" หรือ "ผู้จัดการ" จึงใช้เรียกผู้ดำรงตำแหน่งในระดับต่าง ๆ ของกิจการที่เป็นของรัฐ และของเอกชนดังกล่าว การบริหารจึงหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมการบริหารเกี่ยวข้องกับหลักการกว้าง ๆ 6 ประการคือ

- 1) มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป
- 2) กลุ่มบุคคลดังกล่าวร่วมมือกัน
- 3) ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ด้วยความประสานสัมพันธ์และมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์
- 4) ด้วยการรู้จักใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม
- 5) ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน
- 6) วัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้ช่วยกันกำหนดขึ้นโดยทุกคนรับรู้และเห็นด้วย

กมล สุตประเสริฐ (2517) ได้กล่าวว่าการบริหารหมายถึง การร่วมมือกันดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งภายในองค์การ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สุสดี สัตยมานะ (2517) ได้กล่าวถึงการบริหารว่าเป็นการกระทำของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เข้าร่วมปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

พนัส หันนาคินทร์ (2531) กล่าวว่าการบริหารคือกระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่จัดดำเนินงานให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ

ภิญญ์ สาธร (2523) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึงบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

Simon (1976) ให้ความเห็นว่าการบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำ ให้กิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ

จากการให้ความหมายของนักบริหาร ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่าการ บริหารคือการที่คณะบุคคลเข้าร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้ทั้งศาสตร์ และศิลปะในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.2.1 โครงสร้างการบริหารในสถานศึกษา

กรมอาชีวศึกษา ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 โดยกำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาฝึกอบรม และส่งเสริมการ ประกอบอาชีพของประชาชนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และสอดคล้องกับ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารงานรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและ ปกครองบังคับบัญชา โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหาร และมีคณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นที่ปรึกษาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ช่วยปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ ครู อาจารย์ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง นักเรียน นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการอบรม ของสถานศึกษา และรับผิดชอบตามฝ่ายที่ได้รับมอบหมายดังนี้

1) ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายส่งเสริมการศึกษา มีหน้าที่ และรับผิดชอบในการ ควบคุมดูแล งานการเงิน งานการบัญชี งานสารบรรณ งานประชาสัมพันธ์ งาน บุคลากร งานเอกสารการพิมพ์ งานทะเบียน งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ และ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

2) ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการควบคุมดูแลงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา งานโครงการพิเศษ งานปกครอง งานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

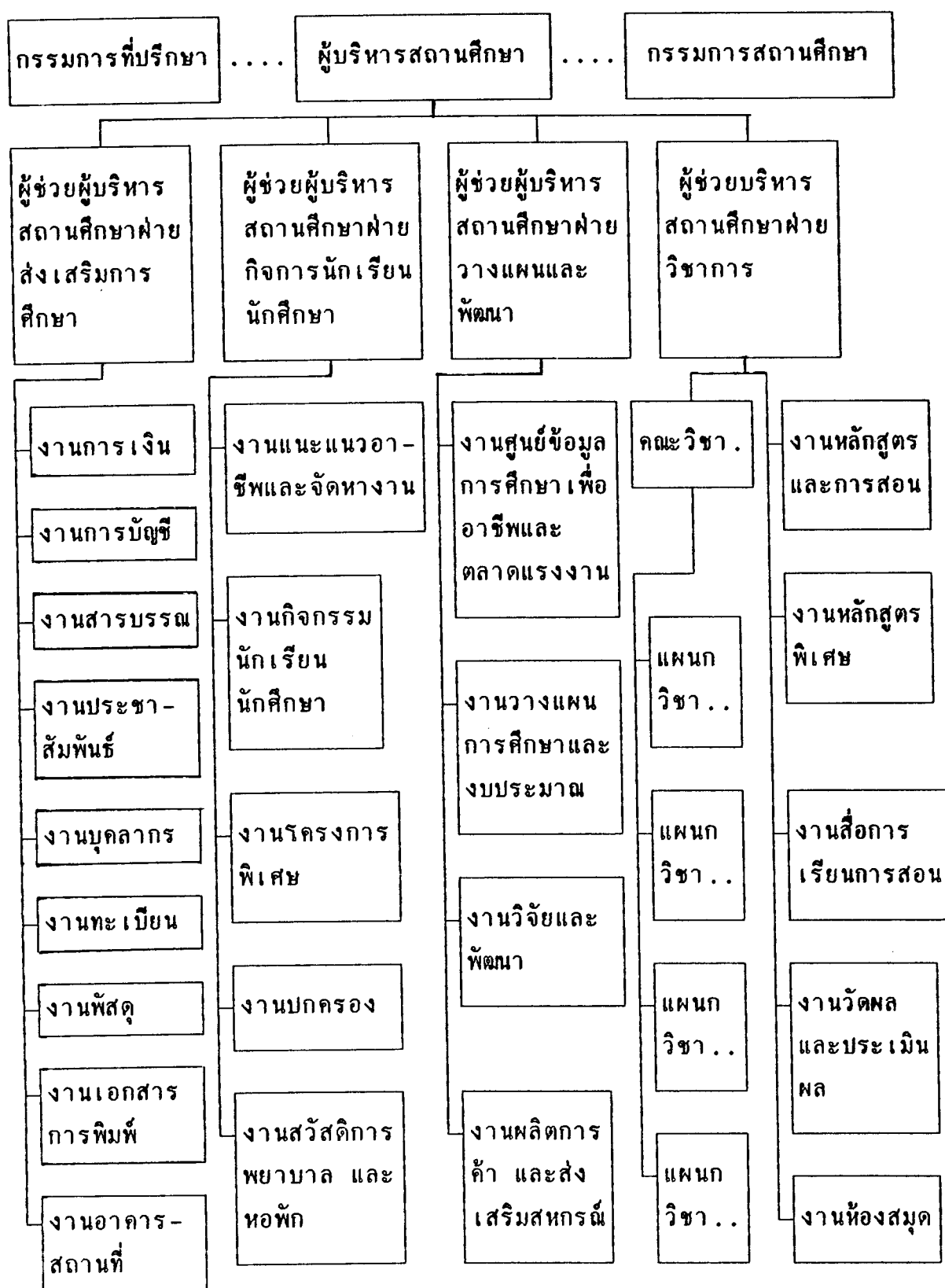
3) ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวางแผนและพัฒนา มีหน้าที่และรับผิดชอบ ในการควบคุมดูแลงานศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน งานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ งานวิจัยและพัฒนา งานผลิตการค้าและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

4) ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุมดูแล การเรียนการสอน การฝึกอบรม การวัดผลการศึกษา การจัดโปรแกรมการเรียน ของคณะวิชาต่าง ๆ งานหลักสูตรและการสอน งานหลักสูตรพิเศษ งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ผู้ช่วยผู้บริหารจะต้องรักษาการ ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ในกรณีที่ผู้บริหารไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ ตามคำสั่งของผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

ในกรณีที่สถานศึกษา มีผู้ช่วยผู้บริหารไม่ครบตามฝ่ายให้หัวหน้าสถานศึกษา มอบหมายให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ควบคุมดูแล และรับผิดชอบงานฝ่ายนั้น อีกหน้าที่หนึ่ง หรือจะมอบให้ครูอาจารย์คนใดคนหนึ่งทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหาร และ ควบคุมดูแลรับผิดชอบงานฝ่ายนั้นก็ได้

ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีแผนภูมิการบริหารสถานศึกษา ตามแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

2.3 การบริหารงานกิจการนักศึกษา

2.3.1 ความเป็นมาของงานกิจการนักศึกษา

กิจการนักศึกษาเป็นงานให้การศึกษาอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีรูปแบบของการพัฒนานักศึกษาที่เป็นระบบ มีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและวิธีการคล้ายกับการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ มากขึ้นแต่เน้นในการปฏิบัติจริง และประสบการณ์ชีวิตจริง

ทองเรียน อมรัชกุล (2525) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของงานกิจการนักศึกษา กิจการนักศึกษาวิวัฒนาการมาจากงานปกครอง และการให้สวัสดิการแก่นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาคือได้มีการควบคุมดูแลความประพฤติของนักศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบประเพณีอันดีงามและจัดให้มีการแนะแนว โดยถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่ง ของงานบริการนักศึกษาต่อมาได้เพิ่มงานหน้าที่ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษ และได้ขยายบริการในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางครอบคลุมภาระกิจมากขึ้น

สมเดช มุ่งเมือง (2532) กล่าวถึงความเป็นมาของงานกิจการนักศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

"งานกิจการนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบอุดมศึกษา ที่สถาบันจัดขึ้นเพื่อ บริการและจัดสวัสดิการช่วยเหลือให้นักศึกษา มีความพร้อมในการศึกษาพัฒนาให้ เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงมีทักษะทางสังคมและ เป็นบุคคล ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ"

งานกิจการนักศึกษาเป็นงานที่ช่วยเสริมเติมแต่งให้นักศึกษามีความสมบูรณ์ นอกเหนือไปจากความรู้ ที่ได้รับตามหลักสูตรการเรียนการสอนที่สถาบันอุดมศึกษา จัดขึ้น คือมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพตลอดจนการพัฒนาตนเองของนักศึกษา

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2531) กล่าวถึงความเป็นมาและวิวัฒนาการของงานกิจกรรมนักศึกษาได้ดังนี้ในระยะเริ่มแรกของการจัดการศึกษาอย่างมีระบบในรูปของการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นมานั้น ผู้จัดการหรือคณะผู้จัดการการศึกษายังไม่มี ความคิดในเรื่องการจัดการด้านกิจการนัก เรียนแต่ประการใดเช่นจะ เห็นว่าความคิดในเรื่องการแนะแนวการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย การจัดชั้นเรียนพิเศษให้

แก่เด็กที่มีข้อจำกัดบางประการ หรือการจัดบริการอาหารกลางวัน ให้แก่เด็กนักเรียนที่ยากจนสิ่งเหล่านี้ยังไม่มีปรากฏให้เห็นในโรงเรียนในระยะเริ่มต้น ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าฝ่ายจัดการศึกษาในระยะแรกไม่อาจรู้ล่วงหน้าถึงปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาจนกระทั่งเมื่อเวลาล่วงเลยไปนาน ๆ เข้าเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาต่อสวัสดิภาพและการเรียนของเด็กค่อย ๆ ปรากฏให้เห็นมากขึ้นเช่น ปัญหาการขาดเรียนด้านสาเหตุต่างๆ ปัญหาด้านสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจปัญหาความยากจน ปัญหาการปรับตัวไม่ได้ ฯลฯ อันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนปรากฏให้เห็นมากขึ้นซึ่งหากทางโรงเรียนเพิกเฉยไม่ช่วยขจัดขัดป่วน การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนก็ไม่สามารถบรรลุผลสมบูรณ์ได้ เพราะเด็ก ๆ ย่อมไม่สามารถจะศึกษาเล่าเรียนเมื่อเขายังต้องเผชิญกับปัญหาหลาย ๆ ประการของชีวิต

ดังนั้นด้วยปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวงานแก้ปัญหามาตามความจำเป็นจึงค่อย ๆ เริ่มปรากฏในโรงเรียนต่าง ๆ มากขึ้นจนกลายเป็นงานสำคัญอีกด้านหนึ่งซึ่งผู้บริหารการศึกษาทั้งหลายในปัจจุบันนี้ต้องจัดขึ้นมาพร้อม ๆ กับการสอนซึ่งกิจการบริการแก้ปัญหเหล่านี้ ได้แก่ งานที่เรียกว่า "กิจการนักเรียน"

นอกจาก นี้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นทำให้สถาบันการศึกษาจำต้องรับภาระในการที่จะต้องจัดบริการด้านต่างๆ ให้แก่เด็ก ๆ ในโรงเรียนเพื่อให้เขาสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้นไปตามลำดับ

จากแนวความคิดและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมการศึกษาที่ก้าวหน้าไปทำให้งานกิจการนักเรียนค่อยๆได้รับการเอาใจใส่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปอย่างกว้างขวางในความสำคัญของกิจการนักเรียนผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งที่จะต้องจัดและดำเนินงานด้านกิจการนักเรียนให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เอาใจใส่หาทางบรรลุผลสำเร็จซึ่งหมายถึง เด็กแต่ละคนต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างฉลาดให้ได้เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ตลอดจนมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านพร้อมกันไปอย่างเต็มที่เพื่อที่เขาจะสามารถมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่งและหากมองอีกมุมหนึ่งจะเห็นว่าความสำเร็จของงานกิจการนักเรียนย่อมเป็น

ประโยชน์ และมีผลดีแก่โครงการศึกษาต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างกว้างขวางซึ่ง
นั้นย่อม หมายถึง ความสำเร็จในงานพัฒนาบุคลากรตามเป้าประสงค์ของประเทศ
เป็นส่วนรวมนั่นเอง

2.3.2 ความหมายของงานกิจการนักศึกษา

งานกิจการนักศึกษา ตรงกับชื่อภาษาอังกฤษหลายคำ คือ "Student
services", "Student affairs", "Student personnel work",
"Student personnel services" มีผู้ให้ความหมายงานกิจการนักศึกษาไว้
หลายท่าน ดังต่อไปนี้คือ

อนุชา เทวราชสมบูรณ์ (2523) ได้รวบรวมความเห็นของนักการศึกษา
เช่น แชนนอน อับรูห์ เบลานท์และคลอสไมเออร์ ที่ให้ความเห็นว่าการจัดกิจกรรม
นักเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรจะต้องสนับสนุนจัดให้มี
ขึ้นได้แก่การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งซึ่งคณะกรรมการ
จัดทำหลักสูตรจะต้องพิจารณาทั้งนี้เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียน
ได้มีโอกาสด้านบุคลิกภาพของตนเอง ไปตามแนวทางที่พึงปรารถนาสามารถช่วย
ให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่ดีที่สุด ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งเป็นการปรับตัว
ของนักเรียนเพื่อดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นยังสามารถให้
บทเรียนอันมีค่าแก่ชีวิตนักเรียนด้วย และจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสด้านพัฒนา
เป็นผู้รู้จักเคารพผู้อื่นและตนเองมีสุขภาพดีมีความสุขมีทักษะในการใช้ส่วน
ต่าง ๆ ของร่างกาย มีอารมณ์ที่มั่นคง สร้างค่านิยมที่เหมาะสม สร้างสัมพันธภาพ
กับคนในวัยเดียวกันหรือวัยที่ต่ำกว่าได้อีกทั้งช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมทำงานกับเพื่อน
นักเรียนครูอาจารย์และบุคคลอื่นในชุมชนและสามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุข

สำเนา ขจรศิลป์ (2525) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักศึกษาไว้ว่า
งานกิจการนักศึกษาเป็นหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสามารถพิจารณาได้ทั้งในแง่
การบริหาร และในแง่วิธีการดำเนินงาน ถ้าพิจารณาในแง่บริหารงานกิจการ
นักศึกษาคือหน่วยงานที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่นักศึกษาในแง่
วิธีการดำเนินงานงานกิจการนักศึกษากระบวนการทางการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษา

ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่นักศึกษา และช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาชีพชั้นสูง สังคม อารมณ์ร่างกายและจิตใจ

พรรณี ชูทัย (2522) ได้กล่าวถึงงานกิจการนักศึกษาไว้ว่างานกิจการนักศึกษามีหมายถึง บริการทั้งหลายที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาให้พัฒนาการในทุกด้านช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้การแก้ปัญหาช่วยให้รู้จักการสมาคมการปรับตัว รู้จักวิธีเรียน กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้เช่นงานด้านอนามัย กีฬา หอพักการจัดหาทุน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2534) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักศึกษาไว้ว่างานกิจการนักศึกษา คือการพัฒนากิจกรรม การให้สวัสดิการ และบริการแก่นักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษานอกจากจะเสริมวัตถุประสงค์ของสถาบันด้านการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้วยังมุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพิ่มเติมจากสิ่งที่การศึกษานั่นเรียนไม่สามารถจัดให้ได้

พนัส หันนาคินทร์ (2531) ได้ให้ความหมาย ของกิจการนักเรียนว่า หมายถึงกิจกรรมทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อมุ่งต่อความเจริญของนักเรียน

พีระพันธ์ พาลุสุข (2525) ได้ให้ความหมาย ของกิจการนักศึกษาว่า หมายถึง "การให้บริการให้คำปรึกษาและแนะแนวในเรื่องต่าง ๆ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาด้านการศึกษา ทุนการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา

สมเดช มุ่งเมือง (2532) กล่าวถึงความเป็นมาของกิจการนักศึกษาพอสรุปได้ดังนี้ "งานกิจการนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบอุดมศึกษา ที่สถาบันจัดขึ้นเพื่อบริการ และจัดสวัสดิการช่วยเหลือ ให้นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา พัฒนาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มีทักษะทางสังคม และเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ"

งานกิจการนักศึกษาเป็นงานที่ช่วยเสริมเติมเต็มให้นักศึกษามีความสมบูรณ์ นอกเหนือไปจากความรู้ที่ได้รับตามหลักสูตรการเรียนการสอน ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้น คือมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพตลอดจนการพัฒนาตนเองของนักศึกษา

ทองเรียน อมรัชกุล (2525) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักศึกษาว่าเป็นการกระทำที่คล้อยตาม หรือส่งเสริมให้ความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยได้บรรลุความสำเร็จ ซึ่งกระทำโดยการติดต่อสัมพันธ์กับนักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม พร้อมทั้งจัดบริการให้แก่นิสิตนักศึกษา รวมทั้งติดต่อประสานงานและสร้างเสริมประสบการณ์ที่มีผลทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาก่อนนิสิตนักศึกษา

บุรุษชัย จงกลนี้ (2525) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักศึกษาว่าเป็นงานในด้านการให้บริการของสถาบันอุดมศึกษาก่อนนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่ม ในแง่ของการให้คำปรึกษาและสวัสดิการของนักศึกษา เช่น การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพการจัดหางาน บริการหอพัก และเป็นที่ปรึกษาองค์การนิสิตนักศึกษา

เสริมวิทย์ สุภเมธี (2531) ได้ให้ความหมายของกิจการนักศึกษาว่าเป็นการจัดสวัสดิการ การให้บริการ และการควบคุมดูแล ซึ่งสถาบันการศึกษาจัดขึ้นเพื่อนักเรียนนักศึกษา โดยคำนึงถึงหลักวิชาการ ว่าด้วยงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา โดยจะมีฝ่ายกิจการนักศึกษาหรือเรียกชื่ออย่างอื่นในลักษณะงานเดียวกันเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารงานด้านกิจการนักเรียนนักศึกษา เป็นไปเพื่อพัฒนานักเรียนนักศึกษาให้มีชีวิตในสถาบัน ในสังคมอย่างมีความสุข

William E. Hophe (1968) ได้กล่าวถึงงานกิจการนักศึกษาไว้ว่า "กิจการนักศึกษา เป็นโครงการของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้นักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมเต็มที่ในชุมชนวิชาการ กล่าวคือให้มีการจัดสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการความพึงพอใจของนักศึกษา ความเจริญงอกงามของนักศึกษาในด้านสติปัญญาส่วนตัวจิตวิทยาสังคมและร่างกาย"

จากแนวความคิดและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมการศึกษาที่ก้าวหน้าไปทำให้งานกิจการนักเรียนค่อย ๆ ได้รับการเอาใจใส่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปอย่างกว้างขวางในความสำเร็จของกิจการนักเรียน ผู้บริหาร ครูและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนจะต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่ง ที่จะต้องจัดและดำเนินงานด้านกิจการนักเรียน ให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และเอาใจใส่ทำจนบรรลุผลสำเร็จซึ่งหมายถึง เด็กแต่ละคนจะต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างฉลาด

ให้ได้เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ตลอดจนมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านพร้อมกันไปอย่างเต็มที่เพื่อที่เขาจะสามารถมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์คนหนึ่ง และหากมองอีกมุมหนึ่ง จะเห็นว่าความสำเร็จของงานกิจการนักเรียนย่อมจะเป็นประโยชน์ และมีผลดีแก่โครงการศึกษาต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างกว้างขวาง ซึ่งนั่นย่อมหมายถึง ความสำเร็จในงานพัฒนาบุคลากรตามเป้าประสงค์ของประเทศเป็นส่วนรวมนั่นเอง

จากทรรศนะข้างต้นอาจสรุปได้ว่างานกิจการนักศึกษาคืองานที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก และแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ เพื่อทำให้นักศึกษาเกิดความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถตามความสนใจ และความถนัด ตลอดจนเป็นการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้นักศึกษางอกงามทางด้านอารมณ์ สังคม ร่างกาย และจิตใจตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.3.3 วัตถุประสงค์ของฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของฝ่ายกิจการนักศึกษา ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพราะเป็นงานที่มุ่งไปที่นักศึกษาโดยตรง ได้มีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของฝ่ายกิจการนักศึกษาไว้ดังนี้

สาคร เข้มทอง (2517) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษาไว้ว่า เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจบุคลิกภาพของตนเองในทุกด้าน พัฒนาศักยภาพ คุณภาพ และความสนใจของนักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้ทุกสถานการณ์ และสามารถที่จะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นเท่าที่จะเป็นไปได้ ฝึกให้นักศึกษารู้จักปรับปรุงตนเอง และสามารถแก้ปัญหาเอง ได้ฝึกให้นักศึกษาทราบความสามารถของตนเอง ในการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่สังคม และให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจที่จะให้ความช่วยเหลือแก่สังคม

พนอม แก้วกาเนิด (2528) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของงานกิจการนักศึกษาไว้ว่า งานฝ่ายกิจการนักศึกษามุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา พร้อม ๆ กันไปกับการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นงานกิจการนักเรียนนักศึกษาจะต้องมุ่งป้องกันปัญหา

อันอาจจะเกิดแก่นักศึกษา หากป้องกันไม่เป็นผลสำเร็จ ฝ่ายกิจการนักศึกษาจะต้องช่วยแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นแก่นักศึกษา

สมเด็จพระมุงเมือง (2532) อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของกิจการนักศึกษาวาดังนี้

1) เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจให้มีสุขภาพแข็งแรง มีอารมณ์มั่นคง มีทักษะทางสังคมที่ดี มีสติปัญญาและความคิดที่ก้าวหน้าสร้างสรรค์ มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

2) เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม และจริยธรรมยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3) เพื่อให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาที่มีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน โดยจัดให้มีบริการต่าง ๆ ที่จะช่วยและอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา

4) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรักและเชิดชูเกียรติแห่งสถาบันร่วมกัน พัฒนาวิทยาลัยให้เป็นชุมชนวิชาการที่มีคุณภาพและ เป็นที่พึ่งทางปัญญาของสังคม

งานกิจการนักศึกษาส่งผลให้นักศึกษาเกิดการพัฒนา ทั้งด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นหนทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักศึกษา ได้ด้วย เพราะการเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้แสดงออกตามความคิดความสามารถของตนเอง

เสริมวิทย์ สุภเมธี (2531) ให้ความเห็นว่ากิจการนักเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเจริญงอกงามทุกด้าน สถานศึกษาจึงควรให้ความช่วยเหลือทุกวิถีทางที่จะให้เขาบรรลุเป้าหมายตามโอกาส ที่นักเรียนนักศึกษาควรจะได้รับ จึงได้มีการกำหนดให้จัดงาน ด้านกิจการนักศึกษาอย่างจริงจัง และถือเป็นงานที่ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา โดยกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ 3 ประการคือ

- 1) มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา
- 2) มุ่งช่วยแก้ปัญหา อันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา
- 3) มุ่งช่วยป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) ผู้ที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักศึกษา ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของงานกิจการนักศึกษาว่า

- 1) เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2) เพื่อฝึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ สามารถปกครองตนเองได้
- 3) เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักศึกษา
- 4) เพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักศึกษา
- 5) เพื่อให้นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคต และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 6) เพื่อให้นักศึกษารู้จักทักษะทางสังคม รู้จักเสียสละ ทำงานให้ส่วนรวม
- 7) เพื่อให้นักศึกษาพัฒนาลักษณะนิสัย ความกตัญญูและความคิดที่ดี
- 8) เพื่อให้นักศึกษามีความสามัคคี

Shaffer และ Martinson (อ้างใน ทองเรียน อมรัชกุล ,2525) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจการนักศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

- 1) เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในหอพักรวมทั้งในกิจการต่างๆ
- 2) เพื่อจัดให้มีบริการต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนได้พัฒนาตนเอง และช่วยให้เข้าใจความมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตในสถานศึกษา
- 3) เพื่อเปิดโอกาสให้ทดลองใช้ชีวิตแบบประชาธิปไตย องค์การนักศึกษา กิจกรรมนักเรียนในรูปแบบอื่น ๆ และให้นักศึกษารู้จักใช้สิทธิและความรับผิดชอบ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อเปิดโอกาสให้คณาจารย์และนักศึกษาได้พบปะติดต่อกันและกันนอกห้องเรียน โดยที่งานกิจการนักศึกษาเป็นตัวกลางช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจวิธีการแก้ไขปัญหาชีวิต
- 5) เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคน ได้รับความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน โดยการให้ความช่วยเหลือในด้านการเงินในกรณีที่จำเป็น เช่น การให้ทุน การให้ยืมเงิน และการหางานให้ทำ เป็นต้น

6) เพื่อช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนได้พัฒนาความรับผิดชอบ และความมีวินัยในตนเองให้สูงขึ้น

7) เพื่ออธิบายถึงจุดมุ่งหมาย นโยบาย กฎ ระเบียบและการบริหารงาน

8) เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศ ให้ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษามีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงขึ้น และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานของฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาเป็นงานที่สำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนานักศึกษาในด้านความเป็นผู้ใหญ่ ความเป็นผู้นำการทำงานร่วมกับคนอื่น ส่งเสริมพลานามัย ปลุกฝังคุณธรรมพัฒนาบุคลิกภาพนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษา สำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญาร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ

2.3.4 ขอบข่ายของฝ่ายกิจการนักศึกษา

งานกิจการนักศึกษา มีขอบข่ายการดำเนินงานครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาอย่างกว้างขวาง นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะถึงขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักศึกษาไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานกิจการนักศึกษา ดังนี้

เขาวิน มณีวงศ์ (2530) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารงานกิจการนักศึกษา มีขอบข่ายกว้างขวางเพียงใด ขึ้นอยู่กับขนาดและระดับของสถานศึกษานั้น ๆ เป็นสำคัญซึ่งครอบคลุมถึงภารกิจ 7 ประการดังนี้

- 1) การสำรวจนักเรียนในท้องที่การศึกษา
- 2) การจัดรายการปฐมนิเทศสำหรับนักเรียน
- 3) การบริการแนะแนว
- 4) การจัดบริการเพื่อสุขภาพและอนามัย
- 5) การจัดระเบียบนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล
- 6) การประเมินความงอกงามของเด็กนักเรียน
- 7) วินัยและการแก้ปัญหาด้านวินัย

สำเนา ขจรศิลป์ (2525) ได้กำหนดขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) งานทะเบียนประวัตินักศึกษา
- 2) งานวินัยนักศึกษา
- 3) งานบริการ เช่น ร้านค้า อาหาร ไปรษณีย์

ทองเรียน อมรัชกุล (2525) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานกิจการนักศึกษาไว้ว่าระเบียบการลงทะเบียน การให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน การปฐมนิเทศ การให้คำปรึกษา การวางตัวบุคคลการให้บริการพิเศษแก่นักศึกษาเฉพาะกรณีงานเกี่ยวกับอาหาร กิจการอาสาสมัครดินแดน หอพัก องค์การนักศึกษา การปกครอง การพิจารณาเกี่ยวกับตุลาการนักศึกษากิจการประสานงานในด้านโครงการวัฒนธรรม และนันทนาการของนักศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) ได้ทำการประมวลขอบข่ายของงานกิจการนักศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

- 1) โปรแกรมแนะแนวการศึกษาต่อ นโยบายการรับ-คัดเลือกนักศึกษา
- 2) โปรแกรมวิธีวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของนักศึกษา
- 3) โปรแกรมการปฐมนิเทศ
- 4) การช่วยสอนซ่อมเสริม การอ่าน การพูด และภาษาจีนหรือวิชาอื่น ๆ ที่นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือ
- 5) การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย
- 6) การจัดบริการในด้านการนิเทศการประสานงาน และการประชุม ประสานระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 7) การจัดบริการที่พักอาศัย และบริการอาหาร
- 8) โปรแกรมการให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน
- 9) จัดอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ช่วยพัฒนา และประเมินชีวิตทางศาสนา และความสนใจของนักศึกษา
- 10) จัดระบบในการเก็บทะเบียนนักศึกษา

หนังสือ หันนาคินทร์ (2531) ได้ให้ขอบข่ายของการบริการกิจการนักศึกษา ไว้ 4 ประการดังนี้

- 1) การจัดกิจกรรมนักเรียน
- 2) การจัดบริการแนะแนว
- 3) การรักษาระเบียบวินัยในโรงเรียน
- 4) การบริการด้านอื่น ๆ เช่น สุขภาพอนามัย

สรุปได้ว่าขอบข่ายของการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษานั้น ได้มีนักการศึกษาาระบุไว้หลายนัยซึ่งมีความคล้ายคลึงใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง อันมีสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันเป็นตัวกำหนดถึงความจำเป็น และความเหมาะสมในการดำเนินงาน ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมงาน 4 ประการคือ

- 1) งานสวัสดิการและบริการ ได้แก่ งานแนะแนว การจัดหาทุนการศึกษา สุขภาพอนามัย และงานด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบริการที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาจัดให้กับนักศึกษา

- 2) งานกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม บำเพ็ญประโยชน์ กีฬานันทนาการ ส่งเสริมวิชาการและการออกวารสารของนักศึกษา

- 3) งานควบคุม ได้แก่ งานระเบียบวินัยของนักศึกษา การปกครอง การควบคุมดูแล การดำเนินงานเสริมสรักศึกษาและชมรม

- 4) งานบริการทางวิชาการ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ การสอนซ่อมเสริม และการจัดอบรมพิเศษต่าง ๆ ที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ

2.3.5 การบริหารงานกิจการนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบในงานที่ขึ้นตรงต่อฝ่ายกิจการนักศึกษา ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พุทธศักราช 2529 (กรมอาชีวศึกษา, 2529) ข้อ 21.2 ได้กำหนดไว้ดังนี้

- 1) งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน
- 2) งานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
- 3) งานโครงการพิเศษ
- 4) งานปกครอง
- 5) งานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก

1) งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน

บริการแนะแนวเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งที่โรงเรียนควรจัดให้มีขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเอง

การแนะแนว หมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีในการช่วยให้คนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักช่วยตนเอง รู้จักคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนได้และตัดสินใจอย่างฉลาด รู้จักโลกและสิ่งแวดล้อมและรู้จักนำความสามารถของตนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

การจัดบริการแนะแนวนั้นโรงเรียนให้ได้ผลนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีงานหลักที่ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) บริการสำรวจและศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เป็นบริการเกี่ยวกับการสำรวจและศึกษาเด็กแต่ละคน เพื่อให้ทราบว่าเด็กแต่ละคน มีสถานะทางครอบครัวและด้านอื่น ๆ เช่น สุขภาพ สติปัญญา ความสนใจ ฯลฯ เป็นอย่างไร

(2) บริการสนเทศ เป็นบริการที่เกี่ยวกับการให้ข่าวสารต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษา ทางด้านการศึกษา อาชีพและบุคลิกภาพ รวมทั้งการจัดนิทรรศการ การอภิปราย การสัมมนา การประชุมพิเศษ และการทัศนศึกษา

(3) บริการให้คำปรึกษาเป็นงานหลักของการแนะแนวหรือเป็นหัวใจของงานแนะแนว เป็นบริการที่ต้องการช่วยผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจด้วยตนเอง และช่วยให้เขามองเห็นแนวทางปฏิบัติด้วยตนเอง

(4) บริการจัดวางตัวบุคคล หมายถึงการจัดให้บุคคลได้รับประสบการณ์ การฝึกอบรมและการสงเคราะห์ตามควรแก่กรณีเช่นการจัดให้เด็กรู้จักเลือก

แผนการเรียนรู้ให้ตรงกับสติปัญญาความสามารถ ความถนัดและความสนใจ การจัดสอนซ่อมเสริม จัดหางานให้ทำระหว่างปิดภาคเรียน จัดตั้งชมรมตามความสนใจ

(5) บริการติดตามและประเมินผล เป็นบริการที่ให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมเป็นระยะแก่นักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อติดตามผลว่าการให้บริการแนะแนวได้ผลมากน้อยเพียงใด และการแนะแนวมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีปัญหาด้านใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

หน้าที่และความรับผิดชอบของงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดไว้ดังนี้

- (1) ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครองที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ และประสานงานกับทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาของนักเรียนนักศึกษา
- (2) ให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนนักศึกษา
- (3) วางแผนการจัดหางาน การฝึกงานให้แก่นักเรียนนักศึกษา
- (4) ติดต่อประสานงานกับแหล่งงาน สถานประกอบการเพื่อการฝึกงานและการจัดหางานให้แก่เรียนนักศึกษา
- (5) จัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ
- (6) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ
- (7) ติดตามผลต่างๆ เช่น ผลการให้คำปรึกษา แนะนำการศึกษาต่อผู้สำเร็จการศึกษา ผลการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการลาออกระหว่างการศึกษา
- (8) ประเมินผลงานต่าง ๆ ของงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน
- (9) วิจัยสาเหตุของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่มียานพา และเสนอแนะทางแก้ไข

2) งานกิจกรรมนักศึกษา

สุทธิชัย เลียงชเยศ (2529) ได้กล่าวถึงนโยบายการพัฒนาเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษาว่า "โครงการหรือกิจกรรมนักศึกษา ควรจะเป็นการส่งเสริม

ประสบการณ์ และการเรียนรู้ ความสำนึกในจริยธรรมและจรรยาบรรณของแต่ละวิชาชีพเพื่อจะได้เป็นมนุษย์ในความหมายที่ดีที่สุด"

กิจกรรมนักศึกษา เป็นการให้การศึกษาทางอ้อมและสร้างสรรค์ประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความรู้ทางวิชาการ หรือวิชาชีพ นโยบายการจัดกิจกรรมนักศึกษา ควรมีดังนี้

(1) กิจกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนรู้จักตนเองมากขึ้นโดย การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลสามารถพัฒนาการเรียน สังคม ร่างกาย จิตใจ บุคลิกภาพ และวุฒิภาวะสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์

(2) กิจกรรมนักศึกษาช่วยเหลือ และส่งเสริมให้นักศึกษาจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมที่มีความสนใจโดยไม่คำนึงถึง เพศ เชื้อชาติ ศาสนาหรือความแตกต่าง ด้านการเมือง

(3) กิจกรรมนักศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ ในด้านการทำงานร่วมกับกลุ่มสามารถเสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างนักศึกษา รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระบบ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

(4) สถาบันจะต้องอำนวยความสะดวกในการจัดและดำเนินการ กิจกรรมนักศึกษาโดยจัดหาสถานที่ อุปกรณ์และอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับและชื่นชมของบุคคลทั่วไป

(5) กิจกรรมนักศึกษาสามารถพัฒนาให้นักศึกษามีความเป็นไทย รู้จัก ภาควิชา ในความมีเอกลักษณ์ของชาติ ชื่นชมศิลปวัฒนธรรมไทย

(6) กิจกรรมนักศึกษาสามารถพัฒนานักศึกษา ให้มีบุคลิกภาพ มีความ สามัคคี มีความประพฤติที่ดีงาม เป็นบุคคลที่มีประโยชน์ เป็นที่ต้องการของสังคม

(7) กิจกรรมนักศึกษา ต้องช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับ สภาพการเรียนการสอน และเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียดจากการศึกษาได้

นโยบายการจัดกิจกรรมนักศึกษา มุ่งเน้นในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มี ความสมบูรณ์ทุกด้าน ส่งเสริมสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมเปิดโอกาส

ให้ทุกคนได้มีประสบการณ์ในการทำงานตลอดจนเสริมสร้างบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งสถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ดำเนินการที่เหมาะสม

สำเนา ขจรศิลป์ (2525) ได้แบ่งประเภทและลักษณะของกิจกรรมนักศึกษาตามวัตถุประสงค์หลักออกเป็น 6 ประเภทคือ

(1) กิจกรรมทางด้านวิชาการ เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้แก่นักศึกษา

(2) กิจกรรมทางด้านศิลป และวัฒนธรรม มุ่งส่งเสริมความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ ให้แก่นักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม

(3) กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือผู้อื่นหรือมุ่งสร้างสาธารณสมบัติ

(4) กิจกรรมด้านกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาด้านร่างกาย และทักษะในการเล่นกีฬา

(5) กิจกรรมด้านนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่นักศึกษา

(6) กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมของนักศึกษาและเป็นฝ่ายควบคุมให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านอื่น ๆ

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมนักศึกษา ควรดำเนินการโดยนักศึกษาหรือสถานศึกษาจัดขึ้นนักศึกษาที่มีความสนใจ และสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษายอมรับ และให้การสนับสนุนโดยมีอาจารย์และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อช่วยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

หน้าที่และความรับผิดชอบของงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ตามระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดไว้ดังนี้

(1) ดำเนินการจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษาตามระเบียบของทางราชการ

(2) ดำเนินการจัดตั้งองค์การต่างๆ ขึ้นในสถานศึกษาเช่น องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย (อชท.) องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย (อธท.)

(3) ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาท้องถิ่น และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญของชาติ

(4) ควบคุมทะเบียนนักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือและเนตรนารี

(5) ขอยกเว้นการรับราชการทหารของนักเรียนนักศึกษา

(6) จัดหาอุปกรณ์กีฬาและพลานามัยของสถานศึกษา

(7) อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนนักศึกษาในการฝึกหัดกีฬา

(8) ส่งเสริมการกีฬาในสถานศึกษา โดยจัดการแข่งขันกีฬาภายในภายนอกสถานศึกษาและให้ความร่วมมือครูอาจารย์ในสถานศึกษาเกี่ยวกับการกีฬา

3) งานโครงการพิเศษ

งานโครงการพิเศษเป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการต้องร่วมมือประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ

ขอข่ายความรับผิดชอบงานโครงการพิเศษ ของกรมอาชีวศึกษา ซึ่งสำนักงานโครงการพิเศษ กรมอาชีวศึกษา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2527 โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(1) รับผิดชอบการปฏิบัติงานโครงการพิเศษของกรมอาชีวศึกษา

(2) ประสานงานกับสำนักงานโครงการพิเศษกระทรวงศึกษาธิการ

(3) มีหน้าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาการดำเนินงานและปฏิบัติงานแก่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4) เสนอความคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการอำนวยการโครงการพิเศษระดับกรม กระทรวง เกี่ยวกับการปรับปรุงงานของสถานศึกษาและกองที่เกี่ยวข้อง

(5) มีหน้าที่ปฏิบัติงานอื่นที่กรมอาชีวศึกษามอบหมาย

สำนักงานโครงการพิเศษ แบ่งการบริหารงานออกเป็น 3 ฝ่ายดังนี้

1) ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบ

- (1) งานบริหารงานทั่วไป
- (2) งานการเงิน
- (3) งานติดตามและประเมินผล

2) ฝ่ายความมั่นคง มีหน้าที่ประสานงานและรับผิดชอบงานต่าง ๆ ดังนี้

- (1) งานการศึกษาเพื่อความมั่นคง (สม.ศธ.)
- (2) งานป้องกันและแก้ปัญหาคความไม่สงบในสถานศึกษา (ปก.ศธ.)
- (3) งานป้องกันยาเสพติด (ปปส.ศธ.)

3) ฝ่ายพัฒนา มีหน้าที่ประสานงานและรับผิดชอบงานต่าง ๆ ดังนี้

- (1) งานพัฒนาชนบท (สบช.ศธ.)
- (2) งานอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.ศธ.)
- (3) งานหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน (ปชด.ศธ.)
- (4) งานการศึกษาในศูนย์รับผู้อพยพ (ศอย.ศธ.)
- (5) งานศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- (6) งานโครงการพระราชดำริ

หน้าที่และความรับผิดชอบของงานโครงการพิเศษ ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดไว้ดังนี้

(1) ดำเนินงานโครงการพิเศษของสถานศึกษา เช่นงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดงานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบในสถานศึกษา งานการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติงานโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

(2) ประสานงานโครงการพิเศษกับจังหวัด กรม กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) งานปกครอง

ระเบียบวินัย เป็นแบบแผนของความประพฤติ ที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นไว้ เพื่อให้สมาชิกในโรงเรียนควบคุมตนเอง ถ้านักเรียนในโรงเรียน

สามารถปฏิบัติได้ตามระเบียบที่กำหนดไว้ย่อมมีผลทำให้สมาชิกทุกคนของโรงเรียน อยู่กันอย่างมีความสุข โดยไม่มีผู้ใดก่อความใคร่ ทั้งครูและนักเรียนย่อมมีเวลาในการเรียนการสอนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การปกครองและวินัยในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง กล่าวคือ การปกครองนักเรียน หมายถึง การปกป้อง ค้ำครอง ดูแล รักษา รวมทั้งการให้การอบรมศีลธรรม จรรยา มารยาทอันดีงามแก่นักเรียนของโรงเรียน จะเห็นว่าเป็นการปกครองนักเรียนตามหน้าที่ และความรับผิดชอบของโรงเรียนโดยตรง นอกจากนี้ การปกครองนักเรียนยังเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ปกครองกันเองได้อีกด้วย

บทบาทของผู้บริหารกับการรักษาระเบียบวินัยในโรงเรียน

การที่จะให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติอยู่ในระเบียบวินัย ของโรงเรียนอย่างจริงจังเรียบร้อยนั้น ประภาพรรณ สุวรรณสุข เสนอแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

- (1) ศึกษารายละเอียด และทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ทุกแห่งทุกมุม
- (2) เป็นผู้กำหนดระเบียบวินัยของโรงเรียนในบางส่วนที่จำเป็น ซึ่งในการกำหนดนี้ ต้องกำหนดรายละเอียดให้สอดคล้องกับระเบียบวินัย ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้แล้วด้วย
- (3) เป็นผู้ร่วมกำหนดระเบียบวินัยบางอย่างซึ่งระเบียบวินัยเหล่านั้น อาจมาจากข้อคิดเห็นของครูผู้สอน ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือนักเรียนเอง ผู้บริหารจะต้องคอยประสานแนวความคิดอันนี้ให้ถูกต้อง มีหลักมีเกณฑ์
- (4) แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวินัยที่ได้กำหนดไว้แล้วนั้น เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อนำไปดำเนินการ
- (5) เป็นผู้ควบคุมดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน โดยเคร่งครัด
- (6) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาระเบียบตามที่กำหนด

(7) ผู้บริหารควรรู้จักวิธีการที่จะทำให้นักเรียนทั้งฝ่ายดำเนินการและฝ่ายปฏิบัติตามระเบียบวินัย คือนักเรียนได้ร่วมมือกันรักษาระเบียบวินัยที่ได้กำหนดไว้แล้วนั้นอย่างเต็มที่

(8) ร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ ภายนอกโรงเรียนเพื่อควบคุมดูแล เมื่อนักเรียนเลิกเรียนกลับไปอยู่ที่บ้าน โดยการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

(9) ประเมินผลว่าบุคคลทุกฝ่ายปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อการปรับปรุงงานรักษาระเบียบวินัยที่ดีต่อไป

ผู้บริหาร มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างระเบียบวินัยในสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ และผู้ปฏิบัติได้มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบ ตลอดจนชี้แจงแนวทางการปฏิบัติให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ ย่อมทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติและสะดวกต่อการควบคุม ดูแลความประพฤติของนักศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบของงานปกครอง ตามระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดไว้ดังนี้

(1) ปกครองดูแลนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการอบรม ให้อยู่ในระเบียบวินัยของสถานศึกษา ของกรมอาชีวศึกษาและของกระทรวงศึกษาธิการ

(2) ประสานงานกับครู อาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา

(3) ประสานงานกับสารวัตรนักเรียนนักศึกษา เจ้าหน้าที่บ้านเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครองในการแก้ปัญหาความประพฤตินักเรียนนักศึกษา

(4) ลงโทษหรือเสนอการลงโทษนักเรียนนักศึกษา ผู้กระทำความผิด

5) งานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก

ความปลอดภัยนับเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารจะละเลยไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาด้านอาชีวศึกษา การเรียนการสอน

การฝึกปฏิบัติอยู่ใกล้ชิดกับสิ่งที่เป็นอันตรายไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ สถานศึกษาต้องจัดบริการด้านสวัสดิการพยาบาล ให้กับนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สวัสดิการ หมายถึงการให้บริการแก่นักเรียนนักศึกษาโดยให้ความช่วยเหลือที่สถาบันนั้นจัดให้แก่ นักศึกษาของตน อันเป็นการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ซึ่งแต่ละสถาบันการศึกษาอาจมีการจัดบริการในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะและความจำเป็นโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้แก่นักเรียนนักศึกษา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสถาบันได้อย่างมีความสุข

เพื่อให้การดำเนินงานด้านสวัสดิการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนดังนี้

- (1) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดปฐมนิเทศเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา
- (2) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาพอใจ ต่อการบริหารและการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิต
- (3) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน
- (4) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบัน และมีความภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตน
- (5) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา ได้เรียนรู้การใช้ความสามารถทางร่างกายอย่างมีความสุข
- (6) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าใจตนเอง และค้นพบตนเอง
- (7) เพื่อให้นักเรียนนักศึกษามีความพอใจ และเข้าร่วมในกิจกรรมของสถาบัน

การจัดสวัสดิการแก่นักศึกษาต้องให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

- (1) บัณฑิตพื้นฐานในการดำรงชีวิตคืออาหารที่พิถีพิถัน สถานพยาบาล ไพรณณียโรทร เลข ร้านขายหนังสือ อุปกรณ์การเรียนและพาหนะในการเดินทาง

(2) บัณฑิตที่แก้ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน เช่นกลุ่มนักเรียนใหม่ บริการแนะแนว การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ

(3) บัณฑิตที่สนับสนุนการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น การให้ข้อมูล เกี่ยวกับตลาดแรงงานอาชีพต่าง ๆ การอบรมการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การสมัครงานและการจัดหางานให้นักศึกษาที่จะจบการศึกษา

(4) บัณฑิตที่ส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงาม ในด้านต่าง ๆ ความรู้ทางวิชาการ มีคุณธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม คือ การสนับสนุนการทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ

สำหรับบริการด้านหอพักในสถานศึกษานั้น กรมอาชีวศึกษาได้มีนโยบายจัดหอพักให้นักศึกษาในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ และนักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ไกลบริเวณที่สถานศึกษาตั้งอยู่ สามารถเดินทางใบกลับได้ ส่วนนักศึกษาที่อยู่หอพักนอกสถานศึกษานั้น ทางวิทยาลัยโดยฝ่ายกิจการนักศึกษา ได้จัดคณะกรรมการสำหรับควบคุมดูแลความประพฤติ และเป็นที่ยปรึกษาให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะทางปฏิบัติในเรื่องการเรียน และการปฏิบัติตัวทั่ว ๆ ไป ให้เหมาะสมกับสภาพนักศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบของงานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก ตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดไว้ดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานสวัสดิการภายในสถานศึกษา
- (2) ดำเนินการเกี่ยวกับทุนการศึกษา และมูลนิธิการกุศลต่าง ๆ
- (3) จัดเรื่องน้ำดื่มดูแลร้านอาหารและคุณภาพอาหารให้บริการเกี่ยวกับประเพณียัณฑ์

(4) ดำเนินการเกี่ยวกับงานพยาบาลในสถานศึกษา เช่น จัดห้องพยาบาลจัดหายาไว้ประจำห้องพยาบาล จัดทำบัตรสุขภาพ และดำเนินการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนนักศึกษาประจำปี ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ในเรื่องการป้องกันโรคติดต่อรวมทั้งสารเสพติด ให้ความรู้เบื้องต้นเรื่องการปฐมพยาบาลแก่นักเรียนนักศึกษา

(5) บัณฑิตวิทยาลัยนักเรียนนักศึกษา ที่เกิดอุบัติเหตุในสถานศึกษา

(6) ประสานงานกับผู้ปกครองในการที่นักเรียนนักศึกษา เกิดอุบัติเหตุ และเจ็บป่วยติดต่อกับแพทย์ เจ้าหน้าที่อนามัยมาปลูกฝี ฉีดยาในสถานศึกษาประจำปี

(7) ให้ความสะดวกแก่นักเรียนนักศึกษาในการเข้าอยู่หอพัก

(8) ดูแลความประพฤติของนักเรียนนักศึกษานอนหอพัก

(9) ดูแลทรัพย์สิน ดูแลรักษาความสะอาด จัดสวัสดิการต่างๆ ในหอพัก

2.3.6 ผู้บริหารกับการบริหารงานกิจการนักศึกษา

การบริหารงานกิจการนักศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งระเบียบของกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษา ไว้ว่า "มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษางานโครงการพิเศษ งานปกครอง งานสวัสดิการพยาบาลและหอพัก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย"

ทองเรียน อมรัชกุล (2525) ได้กล่าวถึงผู้บริหารงานกิจการนักศึกษา ในระดับสูง ว่าบุคคลเหล่านี้ควรมีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ ได้ดังนี้

1) สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ เป็นนักการศึกษาทางด้านพัฒนาการศึกษา คือเลือกโครงการในมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมนักเรียน ให้เจริญงอกงามภายใต้วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของสถาบัน

2) กระจายอำนาจและความรับผิดชอบของตนให้กับผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาตามความเหมาะสม

3) ใช้ระบบสื่อสารที่ดีระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

4) มีการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5) สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

6) สนับสนุนการประเมิณผลงาน ตลอดจนการดำเนินงาน ควรใช้วิธีการพึ่งตนเองให้มากที่สุด

- 7) ควรมีการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิธีหนึ่ง
- 8) บำรุงขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงานอยู่เสมอ
- 9) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับชุมชน อันเป็นแนวทาง ที่ชุมชนจะสนับสนุน และความช่วยเหลือ สถาบันการศึกษาในการพัฒนานักศึกษา
- 10) ทำหน้าที่สอน ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนโดยทั่วไป รวมถึงการแนะแนวการทำงานให้กับผู้ได้บังคับบัญชา

2.3.7 หลักการบริหารงานกิจการนักศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2525) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานกิจการนักศึกษา ไว้ว่า

- 1) สำรวจความต้องการ และปัญหาของนักศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมนักศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการ ปัญหา และลักษณะของนักศึกษาสถาบันนั้น ๆ
- 2) พิจารณารายละเอียดของสถาบัน ว่ามีจุดเน้นที่กิจกรรมประเภทใดหรือกลุ่มใดโดยเฉพาะ
- 3) หน้าที่รับผิดชอบ และสายงานบริหารของฝ่ายกิจกรรมมีขอบเขตเพียงใด อำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านใดบ้าง
- 4) ศึกษาความเป็นไปได้ และความสะดวก ในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) สำรวจความพร้อม และความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม นักศึกษาว่ามีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ถูกต้องมากน้อยแค่ไหน
- 6) สำรวจแหล่งทุนและงบประมาณ ที่จะสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษา โดยพยายามหาเพื่อให้ได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนเพิ่มเติม
- 7) ควรจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับนักศึกษา เพื่อช่วยแนะแนว ดูแล มีให้เกิดการจัดกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนหรือได้ประโยชน์น้อย
- 8) ศึกษากิจกรรมที่เคยทำพิจารณาว่า กิจกรรมใดควรจะเสนอแนะให้ปิดหรือยุบเสีย กิจกรรมใดควรจะสร้างสรรค์ขึ้นใหม่

9) ผู้บริหารพึงสำรวจความเหมาะสม ว่านักศึกษาควรจะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดูแลสถาบันโดยช่องทางใดจึงจะเหมาะสม

10) กิจกรรมใดที่ประสบผลสำเร็จยอดเยี่ยมควรพิมพ์เผยแพร่ กิจกรรมใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จก็ควรประเมินไว้ เพื่อเป็นการชี้แนวทางให้ทราบข้อบกพร่อง

11) สร้างความเข้าใจ และสัมพันธ์มิตรอันดีให้เกิดขึ้น ระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา

12) ผู้บริหารกิจกรรมนักศึกษาควรทำ ทำเนียบอาจารย์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ งานกิจกรรมนักศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยแนะแนวให้คำปรึกษาในกิจกรรมต่าง ๆ

13) พยายามศึกษาวิธีการและความเป็นไปได้ที่จะร่วมกับหน่วยงานอื่น

14) ควรมีความคิดริเริ่มที่จะนำนักศึกษาให้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์

15) ศึกษาวิธีการ รูปแบบและวางระเบียบกฎเกณฑ์ หรือมาตรการสำหรับป้องกันความไม่สงบเรียบร้อยในสถาบัน

16) จัดทำแผนงานกิจกรรมนักศึกษาตลอดปี เพื่อทราบทิศทางของการจัดกิจกรรมว่ามีแนวไปทางใด

17) จัดบุคลากรรับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับทราบจะได้หาทางกระตุ้นให้เกิดความสนใจ อยากเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น

18) ควรมีการศึกษาเก็บตัวอย่าง เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณา การสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ

2.3.8 ปัญหาของงานกิจการนักเรียน นักศึกษา

งานด้านกิจการนักเรียนนักศึกษาเป็นงานที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย จำเป็นอยู่เองที่ย่อมจะ เกิดปัญหาขึ้นได้โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษาเองแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันทั้งพื้นฐานทางความรู้ ความสามารถและการได้รับการอบรมจากสภาพครอบครัวที่แตกต่าง และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ วัย โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เพราะเป็นวัยรุ่น วัยหนุ่มสาว ย่อมมีแนวความคิดและอารมณ์รุนแรงที่จะถูกยั่วยุสนับสนุนส่งเสริมให้รวมพลังต่อกันได้อย่างง่ายดาย

เพราะฉะนั้นทางฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา จะต้องตระหนักในเรื่องนี้ และให้ความสำคัญกับสิ่งต่อไปนี้

1) การเลือกสรรอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษากิจการ หรือชมรม ต่าง ๆ ควรเป็นผู้ที่เข้ากับนักเรียนนักศึกษา ได้มีจิตวิทยาสังคมสูงพอที่จะทำงาน ร่วมกับบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายได้ดี

2) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ สิ่งนี้เป็นเรื่องจำเป็นมากต้องจัดทำมีระบบ การสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ที่ดี และเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถจัดทำได้ ทั้งการจัดทำเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ และการประกาศ ออกอากาศเพื่อให้เกิดความ เข้าใจต่อกันและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ก็สามารถป้องกันการเกิดปัญหาความเข้าใจ ไม่ตรงกัน หรือถูกฝ่ายอื่นปลุกระดมมวลชน

3) ทางฝ่ายกิจการนักศึกษาเอง ต้องทำงานด้วยใจรัก มีความเสียสละ มีเวลาให้เข้าพบปรึกษา และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ จึงจะสามารถเข้ากับ นักเรียนนักศึกษาและดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่น

สรุป สภาพปัจจุบันและปัญหาของงานกิจการนักศึกษา เป็นสิ่งที่ต้องศึกษา จากข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาพิจารณาและการดำเนินงาน อย่างไรก็ดี ปัจจุบันงาน กิจการนักเรียนนักศึกษา เปรียบเสมือนสถานการณ์จำลองที่ให้นักเรียนนักศึกษาได้ เกิดการเรียนรู้ มีทักษะ และประสบการณ์เพื่อสามารถนำไปปรับปรุงใช้ในการ ดำรงชีวิตในสังคมได้

สภาพของงานกิจการนักศึกษา จะพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ ผู้บริหารที่จะมี ความรัก ความสนใจในงานด้านนี้เพียงใด และควรจะได้ดูความ ต้องการของนักเรียนนักศึกษาด้วย ดังนั้นแผนงานหรือโครงการควรวางไว้กว้างๆ เพื่อให้สามารถยืดหยุ่นได้

ถ้าพิจารณาภารกิจของงานกิจการนักศึกษา ผู้ที่มาทำงานทางด้านนี้ควร เป็นผู้ที่ใจรักมีความจริงใจ และอายุไม่แตกต่างกับนักศึกษามากนัก เพื่อไม่ให้ เกิดช่องว่างระหว่างวัย ภารกิจของผู้บริหารกิจการนักศึกษา มีทั้งด้านการบริหาร

ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านการปกครองและวินัย ตลอดจนด้านการจัดสวัสดิการ และบริการนักศึกษา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ฝ่ายกิจการนักศึกษาเป็นฝ่ายที่มีโอกาสพบกับนักศึกษาเสมอ และบ่อยครั้ง จึงทำให้มีโอกาสดำเนินถึงปัญหาของนักศึกษาและมีโอกาสช่วยเหลือแก้ไข และป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นแก่นักศึกษา ปัญหาส่วนมากเป็นปัญหา ด้านครอบครัว ด้านการเรียน ด้านการเงิน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนด้านสุขภาพ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนนักศึกษา มีดังนี้

อนันต์ ภูมวรรณ (2517) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในวิทยาลัยวิชาการ ศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานกิจการนักศึกษา คืออาจารย์และนักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงิน ไม่มีอุปกรณ์ และการประเมินผลมีวิธีการไม่เหมาะสม

สุมาลี แจบเกาะ (2519) ได้ทำการศึกษาเจตนคติของอาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนของโรงเรียนรัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนพบว่า ครูอาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมน้อย เพราะมีภาระการสอนและภาระส่วนตัวมาก

ทวีป ปรีชา (2519) ได้ศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครราชสีมา ในทัศนะของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองได้พบกับครูประจำชั้น ครูปกครองและอาจารย์ใหญ่นาน ๆ ครั้ง เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลา และโรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้พบปะ และมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนซึ่งผู้ปกครองมีความยินดีและเต็มใจอยู่แล้ว

สุวรรณ อร่ามเมธาพงศ์ (2519) ได้ทำการศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครราชสีมา ในทัศนะของนักเรียน พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนที่มีต่อ

ระเบียบของโรงเรียน ระเบียบการแต่งกายของนักเรียน ระเบียบความประพฤติของนักเรียนและความบกพร่องทางวินัยของนักเรียนแตกต่างกัน แต่พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความเห็นกับการลงโทษนักเรียน ที่ประพฤติดีระเบียบของโรงเรียนสอดคล้องกัน

พิษณุ พาสุข (2522) ได้วิจัยเรื่องการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีปัญหาในการบริหารกิจการนักเรียนคือ ปัญหาการฝากเด็กเข้าเรียนโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก การร้องเรียนเกี่ยวกับการสอบเข้าที่ให้ความยุติธรรมแก่ผู้สอบไม่เพียงพอ การร้องเรียนให้เปิดรับนักเรียนเพิ่มเติม นักศึกษาประพฤติดีระเบียบวินัยของสถานศึกษา ดิฉันเสพติด หอพักไม่เพียงพอฝ่ายแนะแนวทำงานไม่ได้ผล และปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการนักศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร

สรสิทธิ์ ศิลปศรีสกุล (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 8 ด้านอยู่ในระดับ "มาก" ถึง 7 ด้าน อยู่ในระดับ "น้อย" เพียง 1 ด้าน คือการบริการด้านสุขภาพอนามัย

1) ด้านการรับ และการแบ่งกลุ่มนักเรียน พบว่า สิ่งที่เป็นปัญหาคือ นักเรียนเลือกแผนการเรียนไม่ตรงกับความถนัดและที่เลือกแผนการเรียนเดียวกัน มีพื้นฐานต่างกัน

2) ด้านการปฐมนิเทศ พบว่าที่เป็นปัญหาอุปสรรค คือขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน และระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ไม่มีความเหมาะสม

3) ด้านการรักษาระเบียบวินัย มีปัญหาอุปสรรคคือขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน และระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ไม่มีความเหมาะสม

4) ด้านการทำทะเบียน และการรายงานเกี่ยวกับนักเรียน ปัญหาคือโรงเรียนขาดบุคลากรด้านทะเบียน ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองและตัวนักเรียน

5) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน อุปสรรคปัญหา คือครูอาจารย์ไม่สนใจ ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ขาดครูที่มีประสบการณ์ ครูอาจารย์ไม่สนใจและขาดสถานที่

6) บริการสุขภาพอนามัย ผู้บริหาร และครูอาจารย์มีความเห็นไม่ตรงกัน ผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก ครูอาจารย์เห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ขาดแคลนบุคลากรด้านพยาบาลและจัดได้ไม่ทั่วถึง

7) ด้านการจัดและบริการแนะแนว พบว่าปัญหาคือโรงเรียนขาดบุคลากรด้านการแนะแนวขาดสถานที่ทำงาน

8) ด้านการให้ทุนการศึกษา มีปัญหา คือหาทุนได้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนขอรับบริการและการจัดข้อมูลพิจารณาทุนยังไม่ดีพอ

กัญญา นิกรหัตถ์ชัย (2525) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำและการบริหารกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านสวัสดิการ ด้านการควบคุม ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร และด้านบริการสนเทศ อาจารย์ที่ปรึกษากิจการนิสิตและนิสิตที่เป็นกรรมการบริหารองค์การนิสิตเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการบริหารกิจการนิสิตด้านสวัสดิการอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการควบคุม ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร และด้านบริการสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง

ดุสิต กงตระกูล (2526) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูภาคเหนือ พบว่าการจัดบริการด้านต่าง ๆ ยังไม่ดีพอเช่น บริการให้ยืมเงิน บริการจัดหางาน การจัดสถานที่รับรองแขกที่มาเยี่ยมเยียนนักศึกษา ผู้บริหารสนใจ เอาใจใส่เยี่ยมเยียนนักศึกษาน้อยไป ทั้งในหอพักและนอกหอพัก และสนับสนุนการจัดพิมพ์วารสารน้อย

กัญชลี มักพิมพ์ล (2527) ได้ทำการศึกษาเรื่องงานกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค ในเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่างานกิจการนักศึกษาที่ทำการศึกษาประกอบไปด้วยหน่วยงานย่อย ๆ คืองานกิจกรรมนักศึกษา งานปกครองงานสวัสดิการและพยาบาล งานแนะแนวบริการ งานอาชีพและฝึกงาน งานกีฬาและพลานามัยและงานนักศึกษาวิชาทหารด้านความต้องการของนักศึกษา นักศึกษาต้องการเข้าร่วมอภิปรายในเรื่องความไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมในวิทยาลัยต้องการน้ำดื่มและอาหารที่สะอาด ต้องการอุปกรณ์กีฬา ต้องการคำแนะนำการสมัครงานและศึกษาต่อ และต้องการให้มีสหกรณ์

ศิริ รอดบุญธรรม (2527) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งพบว่าปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยของนักศึกษาวิทยาลัยเอาใจใส่น้อยมาก วิทยาลัยเคร่งครัดต่อระเบียบการปกครอง โดยจัดทำคู่มือนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ประพฤติผิดวินัยในด้านการแต่งกาย เมื่อนักศึกษาเกิดปัญหา ครูอาจารย์เอาใจใส่น้อย ในด้านการจัดกิจกรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเท่าที่ควรและกิจกรรมที่จัดมีน้อย โดยเฉพาะกิจกรรมภายนอก เช่น การแข่งขันกีฬา ตลอดจนการจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับนักศึกษา

วิจารณ์ แก้ววันเพ็ญ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ พบว่า

1) ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลในภาคใต้ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีปัญหาน้อยที่สุด

2) ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลในภาคใต้ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนในเขตเมือง และนอกเขตเมือง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลในภาคใต้ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 2 เขตการศึกษา 3 และเขตการศึกษา 4 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 มีปัญหามากกว่าผู้บริหารในเขตการศึกษาอื่น ๆ ผู้บริหารในเขตการศึกษา 4 มีปัญหาน้อยที่สุด

4) ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลในภาคใต้ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้น ม.1-ม.3 และโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้น ม.1-ม.6 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5) ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลในภาคใต้ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน เป็นระยะเวลาไม่เท่ากัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยของปัญหาแล้ว ผู้บริหาร ที่มีระยะเวลาการบริหารนานกว่า 20 ปี มีปัญหามากที่สุด และผู้บริหาร ที่บริหารงานเป็นระยะเวลา 16-20 ปี มีปัญหาน้อยที่สุด

เขียน ชูตินันท์ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี :การศึกษาเฉพาะกรณี พบว่า

1) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดของโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั้ง 4 ประการ คือ กิจกรรมที่มีการจัดทำทุกกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่โรงเรียน ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 และกิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียนส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน และกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า มีการจัดทำทุกกิจกรรม ยกเว้นการจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ และการสรรหา และการยกย่องคนดีเด่น ประจำชุมชน มีการจัดทำน้อยและที่ไม่มีการจัดทำเลยคือการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

2) ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี โดยส่วนรวมมีปัญหายู่ในระดับน้อย กิจกรรมที่มีปัญหายู่ในระดับมากได้แก่ การแก้ปัญหานักเรียนขาดเรียน การบริการนักเรียนขาดแคลน การจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ การจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า และการติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว

ศิริวรรณ ขวดยิ่ง (2533) ได้ทำการวิจัยการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร

พบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร รวม 8 ด้านดังนี้

- 1) การแบ่งกลุ่มนักเรียน
- 2) การปฐมนิเทศ
- 3) การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
- 4) การทำระเบียบและรายงานเกี่ยวกับนักเรียน
- 5) การจัดกิจกรรม
- 6) การบริการสุขภาพและอนามัย
- 7) การจัดและบริการแนะแนว
- 8) การให้ทุนการศึกษา

สภาพการบริหารกิจการนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้บริหาร และอาจารย์ เห็นว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 8 ด้าน

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารกิจการนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้บริหาร และอาจารย์ เห็นว่าอยู่ในระดับน้อยทั้ง 8 ด้าน

วิรัตน์ สกฤดา (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาด้านการบริหารกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัญหา ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 7 ด้าน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) ระดับปัญหา ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มี คุณวุฒิ วัยวุฒิ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน และขนาดโรงเรียน ต่างกันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทิน แท่นนัย (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) ระดับปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ระดับปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิทยุฒิ ประสพการณ์ในตำแหน่งและขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ระดับปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามทัศนะของครูอาจารย์ที่มีวิทยุฒิ ประสพการณ์ในตำแหน่งครูอาจารย์ และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะตามทัศนะของครูอาจารย์ที่มีวิทยุฒิต่างกันนอกนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุรจิตตา โพธิบุตร (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า

1) ครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษา ด้านงานปกครอง งานกิจกรรมนักศึกษา งานโครงการพิเศษ งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานสวัสดิการและพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติสูงสุดในเรื่องการเอาใจใส่ดูแลเด็กเดือน และอบรม เรื่องความประพฤติแก่นักศึกษา การจัดกิจกรรมร่วมกับท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ การกวดขันการทะเลาะวิวาท

ในสถานศึกษา การประสานงานกับสถานประกอบการ เพื่อส่งนักศึกษาเข้าฝึกงาน และการจัดบริการด้านอุปกรณ์การปฐมพยาบาลและยาสามัญที่จำเป็น เรื่องที่ปฏิบัติต่ำสุดคือการจัดครูอาจารย์ ดูแลความประพฤตินักศึกษานอกสถานศึกษา การให้ขวัญและกำลังใจ แก่ครูอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรม การสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาอื่น การจัดสัมมนาและสรุปผลการฝึกงาน การจัดบริการเงินยืมแก่นักศึกษา ในกรณีเกิดความจำเป็น

2) นักศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษาด้าน งานปกครอง งานกิจกรรมนักศึกษา งานโครงการพิเศษ งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานสวัสดิการและพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติสูงสุดในเรื่องการแจ้งระเบียบ ข้อบังคับให้นักศึกษาทราบ การให้คำปรึกษาแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม การกำหนดมาตรการเคร่งครัดในการป้องกันการก่อความไม่สงบสุข การจัดนิทรรศการ เผยแพร่ ข่าวสาร ข้อมูล ด้านอาชีพการจัดบริการให้ความรู้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัย และปฏิบัติต่ำสุดในเรื่องการจัดครูอาจารย์เยี่ยมนักศึกษาและผู้ปกครองตามบ้านพัก การสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาอื่น การประชาสัมพันธ์เพื่อความร่วมมือจากชุมชนในการจัดกิจกรรมนอกสถานศึกษา การอำนวยความสะดวกในการดูงาน หรือการศึกษานอกสถานที่ และการจัดบริการเงินยืมแก่นักศึกษาในกรณีเกิดความจำเป็น

ครูอาจารย์ และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีการปฏิบัติต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย ในเรื่องการจัดบริการเงินยืมแก่นักศึกษากรณีเกิดความจำเป็น

3) ครูอาจารย์ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานกิจการนักศึกษากับครูอาจารย์ ที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ ในงานกิจการนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านงานปกครอง งานโครงการพิเศษ งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานสวัสดิการและพยาบาล ส่วนในด้านงานกิจกรรมนักศึกษา ครูอาจารย์มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในงานกิจการนักศึกษา

มีความเห็นว่า ฝ่ายบริหารปฏิบัติงานมากกว่า ครูอาจารย์ที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าทำงานกิจการนักศึกษา

4) นักศึกษาระดับ ปวช. กับนักศึกษาระดับ ปวส. มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านงานกิจกรรมนักศึกษา งานโครงการพิเศษ งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน งานสวัสดิการและพยาบาล ส่วนในด้านงานปกครอง นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาระดับ ปวช. มีความคิดเห็นว่าฝ่ายบริหารปฏิบัติงานมากกว่านักศึกษาระดับ ปวส.

5) ปัญหาการบริหารงานกิจการนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่เป็นปัญหามากที่สุด คือครูอาจารย์ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเรื่องที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือผลการเรียนของนักศึกษาด้อยลงเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม

วิสวชาติ สุวรรณราช (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานปกครองของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตการศึกษา 9 พบว่า สภาพการบริหารงานปกครองของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตการศึกษา 9 โดยความพร้อม โดยเฉพาะภาพรวมที่มีอยู่ในระดับ "น้อย" ผลการปฏิบัติงานปกครองโดยภาพรวมปฏิบัติได้ดี อยู่ในระดับ "มาก" ส่วนปัญหาการบริหารงานปกครอง ที่มีอยู่ระดับ "น้อย" และความต้องการในการบริหารงาน มีอยู่ในระดับ "มาก"

ชุมพล ชานาณูสาร (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยอีสานเหนือ พบว่า การบริหารงานกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีสานเหนือทั้ง 7 ด้านคือการบริหารงานทั่วไป ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและกิจกรรมนักศึกษา ด้านการแนะแนวสนเทศและการบริการอาชีพ ด้านการจัดสรรสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ มีการปฏิบัติและปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข มีความเห็นว่าการจัดให้มีการสำรวจปัญหา และความต้องการของ

นักศึกษา การบริการจัดหางานให้กับนักศึกษาในระหว่างการศึกษา การจัดบริการ
สอนซ่อมเสริม ให้นักศึกษาที่เรียนช้า และต้องการที่เรียนเพิ่มเติม การบริการ
สุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการการเงินยืมหมุนเวียนระยะสั้นให้แก่นักศึกษาที่
ขาดแคลน ซึ่งมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ "น้อย"

Bratcher (1976) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการบริการ
แนะแนวของนักศึกษาในวิทยาลัยขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีปัญหาระดับ
มากดังนี้ ปัญหาด้านการศึกษา นักศึกษาต้องการบริการแนะแนวด้านบริการสนเทศ
เกี่ยวกับการศึกษาต่อ ปัญหาด้านอาชีพ นักศึกษาต้องการบริการสนเทศด้านอาชีพ
และแหล่งประกอบอาชีพ ปัญหาด้านสังคม นักศึกษาต้องการบริการแนะแนวใน
ด้านเพศศึกษา ด้านบริการสนเทศ ด้านการแต่งกาย และมารยาทในการปฏิบัติตน
ในสังคม